

був змішаним. Домінували ознаки змагального судочинства з деякими елементами слідчого (розшукового) процесу.

У 30-х роках XII ст. Київська Русь вступила в період феодальної роздробленості, і на її території утворилося півтора десятка відносно самостійних князівств, у яких функціонувала така ж судова система, що й за часів монолітної Русі.

Наприкінці XIV – у першій половині XVII ст. утворилася нова система джерел права, що обумовлювалось потраплянням значної частини території нинішньої України до складу Польського королівства й Великого князівства Литовського. Серед пам'яток права особливе значення мали Литовські Статути, у яких відобразилася правова свідомість тогочасного суспільства.

Література

1. Кримінальний процес: підручник / Ю.М. Грошевий та ін.; за ред. Ю.М. Грошевого, О.В. Капліної; М-во освіти і науки України, Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2010. 606 с.

2. Фойницький І.Я. Курс уголовного судопроизводства: в 2 т. / под общ. ред. А.В. Смирнова. СПб.: Альфа, 1996. Т. 1. 1996. С. 346.

3. Янин В.Л. Законодательство Древней Руси. Российское законодательство X–XX веков: у 9 т. Москва, 1984–1985. Т. 1. 519 с.

4. Чельцов-Бебутов М.А. Курс советского уголовно-процессуального права: в 2 т. Москва, 1957. Т. 1. 1957. С. 644.

5. Юшков С.В. Общественно-политический строй и право Киевского государства. Москва, 1949. 526 с.

УДК 343.2(043.2)

Лисько Т.Д., к.ю.н.,
Захарчук Н.П., здобувачка вищої освіти,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

МЕДІАЦІЯ У ПРАВООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ: ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ

Як відомо, в сучасному світі суперечності здебільшого вирішуються за допомогою силових підходів, що у свою чергу не завжди дають очікуваного результату. Стає зрозумілим те, що існує потреба у побудові суспільства, де стосунки між людьми вирішуються мирним способом. Упровадження медіації в Україні повною мірою забезпечило б справедливе правосуддя, а сама медіація стала б ефективним засобом зниження конфліктного потенціалу суспільства в цілому.

Зумовлюють необхідність проведення досліджень, які спрямовані на розробку та практичну реалізацію способів вирішення кримінально-

правових конфліктів сукупність таких чинників: 1) велика кількість вчинюваних кримінальних проступків та нетяжких злочинів; 2) низька ефективність загальної профілактики злочинності; 3) відсутність ефективного захисту прав та законних інтересів потерпілих. Медіація виступає одним із альтернативних способів вирішення кримінально-правових конфліктів без застосування кримінального покарання [1, с. 232].

Що ж являє собою поняття «медіація»? Слово «медіація» походить від латинського «mediatio» та означає посередництво. Кожен відповідно до свого бачення може дати свою дефініцію цьому поняттю. Х. Бесемер визначив медіацію як технологію вирішення конфлікту за участю нейтральної третьої сторони [2, с. 158]. 15 грудня 2021 р. набрав чинності Закон України «Про медіацію» № 1875-ІХ [3], згідно з яким медіація – «позасудова добровільна, конфіденційна, структурована процедура, під час якої сторони за допомогою медіатора (медіаторів) намагаються запобігти виникненню або врегулювати конфлікт (спір) шляхом переговорів».

Передумовами для застосування медіації у кримінальних провадженнях України є інститути дійового каяття та примирення винного з потерпілим, які закріплені у положеннях статей 45 та 46 КК України. На практиці реальне застосування положення закріпленого в ст. 46 КК України, можливе за допомогою медіації, яка є однією із форм відновного правосуддя [4, с. 109-110].

Сама ж процедура медіації неможлива без третьої сторони – медіатора. У ст. 9 Закону України «Про медіацію» для такої особи висвітлені конкретні умови, а саме [3]: 1) це має бути фізична особа, яка пройшла базову підготовку медіатора в Україні або за кордоном; 2) такою особою не може бути особа, яка має судимість, особа, цивільна дієздатність якої обмежена, або недієздатна особа; 3) крім зазначених вимог органи, організації, та об'єднання можуть встановлювати додаткові вимоги до медіаторів, яких вони залучають для розв'язання конфлікту або послугами яких користуються. Такі вимоги можуть стосуватися: віку, освіти, наявності спеціальної підготовки, практичного досвіду тощо; 4) додаткові вимоги можуть також встановлюватись об'єднання.

Медіація є багатоаспектним явищем. Для правоохоронної діяльності впровадження інституту медіації визначає розвиток правового інституту примирення. Саме за допомогою інституту медіації у правоохоронній діяльності стає можливим реалізація таких принципів як гуманізму, пропорційності, економії кримінальної репресії та справедливості [1, с. 233].

Отже, медіація як одна з форм відновного правосуддя є новим способом вирішення кримінально-правового конфлікту між винним і потерпілим за участі нейтральної сторони – медіатора. Запровадження

інституту медіації у правоохоронній діяльності допоможе досягти мети покарання у кримінальних провадженнях при вчиненні проступків та нетяжких злочинів менш репресивними методами. А якщо говорити про тяжкі та особливо тяжкі злочини, то суд може врахувати факт примирення сторін, як обставину, що пом'якшує покарання під час винесення вироку. На нашу думку, варто внести деякі уточнення у нщодавно прийнятий Закон України «Про медіацію» щодо специфіки застосування інституту медіації у правоохоронній діяльності або ж розробити з цією ж метою Закон України «Про медіацію у кримінальному праві України» та відповідно до нього та міжнародного досвіду розвивати даний інститут.

Література

1. Лазаренко А.М., Остапчук Л.Г. Деякі аспекти застосування медіації в теорії кримінального права. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 1. С. 232-234.
2. Белінська О.В. Медіація – альтернативне вирішення спорів. *Вісник Вищої ради юстиції*. 2011. № 1 (5). С. 158-173.
3. Про медіацію: Закон України від 15 груд. 2021 р. № 1875. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>
4. Харченко З.Ю. Примирення винного з потерпілим за участі третьої нейтральної сторони – медіатора. *Право і суспільство*. 2013. № 6-2. С. 109-112.

УДК 343(043.2)

Лихова С.Я., д.ю.н., професор,
Команецька В.В., здобувачка вищої освіти,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ПЕРЕВИЩЕННЯ ВЛАДИ АБО СЛУЖБОВИХ ПОВНОВАЖЕНЬ ПРАЦІВНИКОМ ПРАВООХОРОННОГО ОРГАНУ: КРИМІНАЛЬНО-ПРОВОА ХАРАКТЕРИСТИКА СКЛАДУ ПРАВОПОРУШЕННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ

Службові кримінальні правопорушення в умовах поглиблення соціально-політичної та фінансово-економічної кризи в державі становлять загрозу національній безпеці України. Корупційний характер зазначених кримінальних діянь негативно позначається на ефективності національної системи державного управління та функціонуванні окремих органів державної влади.

Розслідування службових кримінальних правопорушень не забезпечує очікуваного соціального ефекту, що нівелює всі антикорупційні заходи державного рівня, підриває стабільність і систему правопорядку, захищеність прав, свобод і законних інтересів громадян у нашій державі. Зазначене призводить до легітимізації у свідомості суспільства